

REPUBLIKA HRVATSKA
PROF. DR. sc.

**STRUKTURA NEKIH FAKTORA LIČNOSTI STRUČNIH
KADROVA**

Krešimir ŠTUKA, Nikola SABIONCELLO i Josip HOLJEVAC
iz Odjela za kineziološku fiziologiju i patologiju, i Odjela
za kineziološku psihologiju i sociologiju

Summary

INVESTIGATIONS OF SOME FACTORS OF PERSONALITY STRUCTURE OF THE PROFESSIONAL STAFF IN PHYSICAL CULTURE

In the course of July, 1970, 92 participants of coach courses in basketball (21), judo (16), European handball (21) and soccer (33) were investigated.

The aim of the study was to get an insight into the structure of the technical staff in physical culture by measuring somatic, health functional, and psychological variables by means of questionnaire.

In view of the very interesting data obtained, unfortunately, in too small groups, the investigation is being continued.

(1) UVOD

Nesumnjivo je veliki utjecaj koji vrše stručni pedagozi specijalizirani za tjelesni odgoj na omladinu. Na žalost, ta uloga ne mora uvijek biti pozitivna u onolikoj mjeri, koliko bi se to moglo očekivati, a postoji i mogućnost vršenja negativnih utjecaja od strane pojedinaca koji su se opredjelili za rad sa omladinom na širokom području tjelesnog odgoja.

Koliko će rad biti uspješan zavisi u velikoj mjeri o strukturi ličnosti pojedinaca, jer je nemoguće odvojiti tjelesni odgoj od cjelokupnog pedagoškog procesa u kojemu se nastoji razviti određene pozitivne osobine kod djece i omladine.

Osnovni zadatak stručnih kadrova za tjelesni odgoj je razvoj psihofizičkih osobina i do sada su se koliko je nama poznato kod školovanja stručnih kadrova provjeravali samo stručni kvaliteti, što ni u kojem slučaju ne bi smjelo biti dovoljno da se stvori sud o tome, koja je ličnost pogodnija za obavljanje rada sa omladinom. To je moguće učiniti samo kompleksnim proučavanjem strukture ličnosti stručnog kadra.

(2) Cilj rada

Ispitivanje je imalo za cilj, da se utvrde neki faktori strukture ličnosti stručnih kadrova u fizičkoj kulturi, te da se na taj način stvore preduvjeti za opsežnija ispitivanja znanstvenog karaktera na ovom, gotovo nikako tretiranom području.

(3) Dosadašnja istraživanja

Autori nisu niti na temelju literature, a niti brojnim konzultacijama poznatih stručnjaka uspjeli dobiti informacije o tome, da li je već netko vršio ispitivanje stručnih kadrova u fizičkoj kulturi sa ovakvim ili sličnim pristupom problematiki.

Prema tome smatramo da je ovo ispitivanje, ako ne prvo, a onda svakako jedno od prvih, gdje se problem stručnih kadrova u fizičkoj kulturi počima tretirati na ovakav način.

(4) Naučni i praktični značaj rada

Rezultati ispitivanja daju djelomičan odgovor o strukturi stručnih kadrova koji se osposobljavaju za rad na području fizičke kulture.

Ispitane su neke fiziološke i psihološke osobine budućih stručnjaka, kao i motivi na temelju kojih se pojedinci opredjeljuju za rad na ovom području, te stručni problemi sa kojima se susreću u toku školovanja i daljem radu.

Praktičan značaj ovog rada je postavljanje metodologije primjenljivosti postupaka novog načina pristupa ispitivanju stručnih kadrova u fizičkoj kulturi.

Ispitivanje otvara mogućnosti daljih ispitivanja na ovom području koja bi stvorila uvjete za kompariranje rezultata dobivenih na novim grupacijama stručnjaka različitih generacija i specijalnosti. Mogućnost šire primjene rezultata je za sada zbog relativno malenog broja ispitanika ograničena, što međutim prema projektu i nije bilo postavljeno kao cilj ovog ispitivanja.

(5) Metodologija rada

(5.1) Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika se sastojao od 91 osobe muškog spola. Svi ispitanici bili su u toku srpnja 1970. polaznici nastave za školovanje kadrova u fizičkoj kulturi (na Badiji).

Ispitivanje je obuhvatilo slijedeće grupacije: košarka (21 ispitanik), judo (16 ispitanika), rukomet 21 ispitanik i nogomet (33 ispitanika).

Opće karakteristike uzorka bile su slijedeće:

a) starost ispitanika

	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	= 27,10	= 6,45
judo	= 27,75	= 5,96
rukomet	= 26,33	= 4,17
nogomet	= 33,58	= 4,47

b) visina ispitanika

	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	= 182,76	= 4,83
judo	= 176,38	= 7,47
rukomet	= 177,02	= 5,40
nogomet	= 176,18	= 4,70

c) težina ispitanika

	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	= 83,35	= 8,62
judo	= 77,88	= 10,60
rukomet	= 78,40	= 11,11
nogomet	= 76,95	= 6,18

(5.2) Metode mjerenja

Ispitanici su bili ispitivani slijedećim redoslijedom:

- anketni upitnik
- psihološki testovi
- anamnestički zdravstveni podaci
- visina i težina
- dinamometrijsko mjerenje mišićne sile i izdržljivosti stiska šaka i fleksije podlaktica
- mjerenje vitalnog kapaciteta i kožnih nabora
- mjerenje PWC₁₇₀ iz dva submaksimalna opterećenja na biciklometru

Mjerni instrumenti su bili standardne izvedbe osim mehaničkih dinamometara koji su bili posebno konstruirani i izrađeni, tako da su se mogli baždariti. Svi instrumenti bili su prije i u toku mjerenja baždareni.

Mjerenje je vršila teoretski i u praksi provjerena osoba. Za vrijeme ispitivanja na Badiji se uvijek nalazio najmanje jedan od autora. Mjerenje je stalno vršeno prema opisanom redoslijedu na način koji je bio točno određen štampanim uputama. Kolebanje mikroklimatskih uslova u prostoriji bilo je neznatno.

(53) Metode obrade rezultata

Za izmjerene vrijednosti pojedinih varijabla izračunate su aritmetičke sredine i standardne devijacije za svaku od četiri grupa (košarka, judo, rukomet i nogomet) zasebno.

Radi premalenog broja ispitanika u pojedinim grupama nisu učinjene dalje statističke obrade, nego su rezultati mjerenja fizioloških i psiholoških varijabli iznešeni u vidu poredbenih tabela. Rezultati provedene ankete dati su u postocima pozitivnih, odnosno negativnih odgovora na pojedina pitanja.

(6) Rezultati i diskusija

(61) Rezultati psihološkog ispitivanja

Rezultati psihološkog testiranja biti će diskutirani po primijenjenim testovima, a nalaze se u Tabeli 1. Odmah se mora naglasiti, da je za donošenje generalnih zaključaka potrebno raspolagati sa reprezentativnim uzorkom, što u ovoj fazi ispitivanja nije bio slučaj.

Opis ispitivanih faktora

Kognitivni faktori: Postoji jedan opći faktor koji je odgovoran za različite kognitivne procese — G faktor, još ga zovu opća inteligencija. Povezan je sa gotovo svim ljudskim reakcijama. Definiramo ga kao sposobnost snalaženja u novim, nepoznatim situacijama, sposobnost za rješavanje problema ili osjetljivost za probleme. Imamo i tri uža faktora.

Faktor perceptivnog rezoniranja ili praktični faktor odgovoran je za točno i brzo opažanje, uočavanje odnosa u prostoru i pamćenje podataka. Iz toga je jasno da je njegova važnost za uspjeh u sportovima velika.

Faktor simboličkog rezoniranja predstavlja procese apstrakcije i generalizacije. Taj faktor je više pod utjecajem učenja i ne propada tako brzo u vremenu kao faktor perceptivnog rezoniranja. Kod sportaša ima manji značaj (značajniji je za trenere, liječnike, psihologe), jer sportaši misle perceptivno (praktički) a ne simbolički. Važan je kod proučavanja taktike, jer se ona može svladati samo simbolički.

Faktor edukacije predstavlja uspostavljanje zakona na temelju pojedinačnih podataka ili utvrđivanja nužnih obilježja pojedinačnih predmeta prema zakonitostima koje vladaju tim predmetima. Taj faktor ima najveću korelaciju sa G faktorom.

Patološki konativni faktori

Anksioznost je definirana kao stanje neodređenog straha, tjeskobe i nesigurnosti. Opća karakteristika anksioznog ponašanja su snižen nivo tenzije, poteškoće u mobilizaciji energije i različite varijacije stanja nesigurnosti i neodređenog straha.

Inhibitorna konverzija je definirana kao neuravnoteženost kočćih mehanizama, koja se očituje u hiperfunkciji ili hipofunkciji tih mehanizama u određenim uvjetima ili situacijama. Ovo je stanje karakterizirano poteškoćama

kontrole i kočenja nekih fizioloških procesa, pojačanom egotičnošću i tendencama da se difuzna simptomatologija iskoristi za pribavljanje neke realne ili imaginarne koristi.

Agresivnost i stupanj mobilizacije energije je definirana kao sklonost prema reakcijama srdžbe, agresivnim i antisocijalnim istupima i destruktivnim reakcijama u odnosu na različite socijalne institucije. Kod ekstremnih vrijednosti agresivnog faktora često dolazi do definiranog antisocijalnog ponašanja koje poprima oblik kriminalnog ponašanja.

Shizoidnost i disocijacija je definirana kao sklonost dezintegriranom ponašanju. Osnovne karakteristike shizoidnih reakcija su emocionalna indiferentnost, neadekvatne emocionalne reakcije, poremećeni misaoni tok, smetenost, perceptivni poremećaji i jaka introverzija. U blažim oblicima ovaj faktor je odgovoran za shizoidnu strukturu ličnosti ili shizoidna stanja.

Primarni socijalni stavovi

Autoritarijanizam. Takvi ljudi traže hijerarhijske odnose, vole polarizaciju, rasnu ili ideološku. Npr., agresivni su prema nižima od sebe, a podložni prema višima.

Konzervativizam. Takvi ljudi pokazuju privrženost tradiciji, moraliziranje, protivnici su novoga i pokazuju kruti stav prema onima koji misle drugačije.

Konformizam. Takvi ljudi lako potpadaju pod utjecaj drugih ljudi i ponašaju se u skladu sa ponašanjem okoline i društva kojem pripadaju.

Rezultati testova inteligencije pokazuju da možemo biti zadovoljni dobivenim vrijednostima, jer u usporedbi sa normalnom populacijom predstavljaju natprosječne rezultate. Možemo učiniti slijedeću rang-listu po ispitanim faktorima: Najbolji specijalni faktor imaju košarkaši, zatim rukometaši, judaši i nogometaši. Simbolički faktor je najbolje razvijen kod judaša i košarkaša, a faktor rezoniranja kod judaša i nogometaša. Smatra se, da je potrebno da kognitivne sposobnosti kod trenera budu iznad prosjeka ali ne previše, jer je onda otežan kontakt sa takmičarima.

Interesantniji su rezultati na testovima nekih patoloških crta ličnosti, po kojima se može zaključiti o intenzitetu općeg neurotizma. Anksiozne, konverzivne i shizoidne tendence morale bi biti smanjene, a agresivne nešto povišene, jer povoljno djeluju na mogućnost mobiliziranja energije. Što se tiče manifestacije anksioznosti, takvi rezultati su i dobiveni. Najviše su ispod prosjeka judaši, a nogometaši, košarkaši i rukometaši postižu skoro jednake rezultate. Konverzivne tendence su također snižene: najviše kod nogometaša. Rezultati na testu agresivnosti nisu najbolji sa aspekta očekivanih vrijednosti: judaši su nešto iznad prosjeka, što se može i lako objasniti i pretpostaviti, međutim treneri ostalih sportova su nešto ispod prosjeka. Potrebno je izvršiti ispitivanje većeg broja kandidata i na temelju tako dobivenih rezultata izvršiti potrebne analize. Shizoidne tendence su najniže kod nogometaša, a kod ostalih trenera su u granicama prosjeka sa tendencijom ispod prosječnih vrijednosti.

Primarni socijalni stavovi mogu u mnogome pomoći predviđanje društvenog ponašanja ljudi. U narednim ispitivanjima bilo bi poželjno skalom konzervativizma zamijeniti upitnikom BESK, jer je ovaj potonji pokazao bolja

metrijska svojstva. Rezultati se kreću oko prosječnih vrijednosti i niti jedan stav nije kod nijedne grupe ekstremno izražen (vrijednost veća od 3 označava jako izražen stav). Naše vrijednosti kreću se od 0,77 do 1,93 i možemo uzeti da vrijednost veća od 1 indicira određenu strukturu primarnih socijalnih stavova. Autoritarizam je najviše izražen kod rukometaša i nogometaša, a najmanje kod košarkaša i judaša. Konzervativizam je najjači kod judaša, a najslabiji kod rukometaša, dok ga i košarkaši pokazuju. Dobiveni rezultati, ako ih potvrde ispitivanja na reprezentativnom uzorku, mogu dati zanimljivu sliku strukture ličnosti koju zahtijeva i razvija pojedini sport. Ispitani treneri su pokazali i tendencu konformizmu: najviše judaši — skoro 2, a najmanje rukometaši — 0,85, kod kojih teško možemo reći da je stav izražen.

Na kraju diskusije rezultata psiholoških varijabli moramo još jedanput naglasiti, da veličina uzorka ima veliki značaj za rezultate, ali dobivene vrijednosti sugeriraju korisnost daljih istraživanja.

TABELA 1. (rezultati psihološkog testiranja)

SPORTOVI		S	V	P	N	A1	I7	T15	L17	A	K	C
NOGOMET	X	19,93	17,60	17,10	14,20	30,26	6,03	20,71	12,52	1,36	1,22	1,07
	s	8,88	3,86	5,41	9,43	10,60	3,85	9,11	7,96	18,36	17,91	16,22
KOŠARKA	X	24,37	15,25	15,31	19,75	30,56	6,87	21,25	16,44	0,77	1,40	1,12
	s	7,49	4,84	7,62	6,55	14,35	3,12	8,22	8,49	14,45	17,30	16,77
RUKOMET	X	23,86	14,91	15,86	18,09	30,43	7,29	22,64	16,50	1,52	0,80	0,85
	s	6,55	5,45	6,16	7,99	9,31	4,12	8,24	11,81	17,74	10,78	18,23
JUDO	X	23,46	20,46	20,46	19,46	25,71	7,29	28,79	15,14	0,95	1,55	1,93
	s	10,82	2,96	6,51	10,33	9,55	5,18	10,52	12,53	16,65	19,65	18,80

(6.2) Rezultati mjerenja fizioloških varijabli

a) Jakost stiska šaka mjerena je specijalno konstruiranim mehaničkim dinamometrom sa mogućnošću baždarenja. Mjerena je maksimalna voljna mišićna sila stiska obiju šaka. Vrijednost u kilopondima za pojedine grupe bile su slijedeće:

	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	121,82	14,28
judo	113,63	13,42
rukomet	112,10	19,39
nogomet	102,00	13,10

Vidljivo je da najveće vrijednosti imaju košarkaši, a najmanje nogometaši. Budući treneri juda i rukometa imaju podjednake rezultate na ovom ispitivanju. Ukoliko njihove dinamometrijske vrijednosti usporedimo sa druge dvije grupe, onda vidimo da najveću voljnu mišićnu silu šaka pokazuju košarkaši, pa zatim redom judaši, rukometaši i na kraju nogometaši. Veće vrijednosti dobivene kod košarkaša mogu se djelomično pripisati njihovoj nešto većoj tjelesnoj masi.

b) Izdržljivost statičke mišićne kontrakcije mjerena je vremenom koje protekne od časa postizanja maksimalne vrijednosti pa do pada mišićne sile na 50%.

Vrijednosti po grupama izražene u sekundama bile su slijedeće:

	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	40,59	12,86
judo	54,31	17,46
rukomet	44,52	15,03
nogomet	31,79	9,97

Najveće vrijednosti izdržljivosti pri statičkoj mišićnoj kontrakciji šaka izmjerene su kod juda, a zatim redom kod rukometaša, košarkaša i na kraju kod nogometaša. Veliku razliku u izdržljivosti šaka kod judaša i nogometaša lako možemo protumačiti s obzirom na specifičnosti mišićne aktivnosti u tim sportovima.

c) Jakost statičke kontrakcije fleksora obiju podlaktica mjerili smo također na za tu svrhu specijalno konstruiranim mehaničkim dinamometrima sa mogućnošću baždarenja, koji su se s obzirom na specifičnost pokreta razlikovali od onih kojima je mjerena jakost šaka.

Mjerenjem su utvrđene slijedeće vrijednosti (u kilopondima):

	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	29,53	5,73
judo	25,31	4,81
rukomet	25,38	6,73
nogomet	22,97	6,31

Vidimo da je jakost fleksora podlaktica, kao i jakost stiska šaka najveća kod košarkaša, zatim kod judaša i rukometaša podjednaka, dok je kod nogometaša najmanja.

d) Izdržljivost pri statičkoj kontrakciji fleksora podlaktice mjerenu prema kriteriju opisanom kod izdržljivosti stiska šaka, mjerenu u sekundama vidimo iz slijedeće tabele:

	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	21,94	7,22
judo	28,00	10,42
rukomet	32,24	13,81
nogomet	12,33	5,25

I ovdje je evidentno, kao i kod izdržljivosti stiska šaka, da najveću izdržljivost pri statičkoj kontrakciji fleksora podlaktica pokazuju polaznici tečaja za rukomet i judo. Košarkaši su nešto manje izdržljivi za ovaj pokret, dok analogno ispitivanju izdržljivosti stiska šaka nogometaši pokazuju daleko najniže vrijednosti.

e) Vrijednosti vitalnog kapaciteta korigirane BTPS faktorom su po grupama polaznika raznih tečajeva bile slijedeće:

	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	5302,94 ml	450,85
judo	4950,00 ml	654,21
rukomet	4669,05 ml	767,68
nogomet	4846,97 ml	579,50

Košarkaši imaju najveće vrijednosti što se s obzirom na njihovu, od ostalih grupa veću visinu i težinu moglo i očekivati. Polaznici tečaja za trenere juda su prema vrijednostima na drugom mjestu, a zatim slijede nogometaši i rukometaši.

f) Mjerenje debljine kožnog nabora, kao mjera potkožnog masnog tkiva provedeno je po standardnoj metodologiji.

Rezultati mjerenja pojedinih kožnih nabora su slijedeći:

Trbušni nabor I	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	13,94	6,91
judo	11,94	5,94
rukomet	12,67	6,74
nogomet	12,39	5,20

Trbušni nabor II	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	18,88	8,66
judo	16,06	6,84
rukomet	19,95	10,21
nogomet	18,27	8,50

Skapularni nabor	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	13,59	6,26
judo	12,81	4,93
rukomet	14,29	6,91
nogomet	12,21	4,47

Stražnji nadlakt. nabor	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	11,12	4,84
judo	8,94	3,17
rukomet	10,67	5,37
nogomet	11,12	4,38

Vidimo da su naslage potkožnog masnog tkiva najmanje kod judaša. Prema debljini pojedinih kožnih nabora nađen je slijedeći redosljed:

Trbušni nabor I — košarka, rukomet, nogomet, judo
 Trbušni nabor II — rukomet, košarka, nogomet, judo
 Skapularni nabor — rukomet, košarka, judo, nogomet
 Stražnji nadlakt. nabor — košarka, nogomet, rukomet, judo

g) Kardiopulmonalna sposobnost je mjerena testom fizičke radne sposobnosti kod pulsa 170/min (PWC₁₇₀)

Mjerenje se je provodilo kod dva submaksimalna opterećenja (300 kpm/min i 600 kpm/min) na biciklergometru u trajanju od 5 minuta po metodologiji koju su dali Karpman i suradnici. Frekvencije srčanih otkucaja mjerene vremenom koje prođe za trideset srčanih otkucaja su slijedeće:

Kod 300 kpm/min.	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	109,82	12,55
judo	114,25	15,37
rukomet	106,15	13,91
nogomet	106,72	12,95

Kod 600 kpm/min.	aritmet. sredina	stand. devijacija
košarka	131,88	12,78
judo	141,31	18,73
rukomet	131,00	14,44
nogomet	127,03	12,86

Uvrštavanjem izmjerenih frekvencija srčanog rada oba opterećenja u Karpmanovu formulu za fizički radni kapacitet

$$PWC_{170} = N_1 + (N_2 - N_1) \left(\frac{170 - f_1}{f_2 - f_1} \right)$$

gdje su N_1 i N_2 intenziteti opterećenja izraženi u kpm/min, a f_1 i f_2 frekvencije srca kod navedenih opterećenja, dobivamo slijedeće prosječne vrijednosti fizičkog radnog kapaciteta (kod 170 otkucaja srca/min):

košarka	1218,4	kpm/min.
judo	941,7	kpm/min.
rukomet	1070,7	kpm/min.
nogomet	1234,8	kpm/min.

Vrijednost maksimalnog primitka kisika (aerobnog kapaciteta) izračunate po Karpmanovoj modifikaciji Astrandova testa prema grupama su slijedeće:

košarka	3311,28	ml/min.
judo	2840,89	ml/min.
rukomet	3060,19	ml/min.
nogomet	3339,16	ml/min.

Koa što vidimo kardiopulmonalna sposobnost je najviše razvijena kod nogometaša i košarkaša, dok je kod judaša ova sposobnost najslabija. Kad smo govorili o karakteristikama uzorka, dali smo prosječne težine pojedinih grupa i uočili da su košarkaši najteži dok su nogometaši najlakši.

Kako je za ocjenu vrijednosti maksimalnog primitka kisika bitnija vrijednost aerobnog kapaciteta u ml/kg/min., to ćemo i mi primitak kisika izraziti na taj način.

košarka	39,73	ml/kg/min.
judo	36,48	ml/kg/min.
rukomet	39,03	ml/kg/min.
nogomet	43,39	ml/kg/min.

Vidimo da korigirana tabela još više ukazuje na veću kardiopulmonalnu sposobnost nogometaša u odnosu na ostale grupacije polaznika trenerskih tečajeva.

Ako se još jednom osvrnemo na rezultate fiziološkog ispitivanja možemo primijetiti, da pojedini testovi diferenciraju pojedine grupe sportova na razumljiv način koji se može protumačiti specifičnim aktivnostima koje zahtijevaju određene vrste sportova. Mi međutim nemamo prava iz dobivenih podataka izvoditi nikakve preciznije i matematički formulirane zaključke, s obzirom da je uzorak u pojedinim grupacijama daleko premalen za takovo zaključivanje.

6.3) Rezultati provedene ankete

Anketnim postupkom ispitivanja polaznika tečajeva nađeno je da nikotin uživaju 46,67% košarkaša (svaki pušač popuši oko 18 cigareta dnevno), 64,29% rukometaša (dnevni prosjek 23 cigarete), 35,71% judaša (prosijek 14 cigareta po pušaču) i 45,16% nogometaša (prosijek 21 cigareta dnevno).

Uživanje koncentriranog alkohola nalazimo u anketi kod 71,43% judaša (dnevni prosjek 0,5 dcl), 21,43% rukometaša (0,8 dcl prosječno), 6,45% nogometaša (prosijek 2,0 dcl dnevno).

Uživanje žestokog alkohola ne navodi niti jedan košarkaš.

Ostale vrste alkohola uživaju košarkaši 20% (dnevni prosjek 5 dcl), nogometaši 38,71% (prosijek 5 dcl), rukometaši 7,14% (prosijek 5 dcl) i judaši 0%.

Crnu kavu uživaju 66,6% košarkaša (prosijek 2 šalice dnevno), 57,14% rukometaša (2,5 šalice dnevni prosjek), 67,74% nogometaša (prosijek 3,5 šalice dnevno).

Od svih polaznika trenerskih tečajeva oko 90% su bili prije nego su se odlučili za trenerski poziv aktivni takmičari u odgovarajućem sportu.

Prema dužini aktivnog igranja najviše je bilo onih sa igračkim stažom preko 10 godina, manji broj koji se aktivno bavio između 5—10 godina, a svega nekoliko čiji je staž bio manji od 5 godina.

Nešto manje od 10% polaznika bili su jednom ili više puta članovi državnih reprezentacija. Oko 50% polaznika učestvovalo je u takmičenjima saveznog značaja. U takmičenjima ispod nivoa republičkih liga sudjelovalo je oko 20% polaznika, dok su ostali učestvovali u republičkom rangu takmičenja.

Oko 75% polaznika tečajeva trenira neku momčad, a u prosjeku je svaki drugi za trenersku dužnost honoriran.

Na pitanje što ga je navelo da se bavi trenerskim pozivom, dobivena je slijedeća frekvencija odgovora:

a) osjećam sklonost za trenerski poziv	(75%)
b) drugi su tražili od mene da se angažiram	(21%)
c) imao sam uspjeha kao aktivni takmičar	(20%)
d) dobivanje dopunskih materijalnih sredstava	(10%)
e) postizavanje društvene afirmacije	(6%)
f) neki drugi razlog	(15%)

(Napominjemo da je pojedinac mogao napisati i više odgovora istovremeno, ukoliko je smatrao da će tako bolje osvijetliti motivaciju za bavljenje trenerskim pozivom).

Na pitanje da li prate stručne časopise sa područja fizičke kulture, oko 50% anketiranih je dalo pozitivan odgovor.

Nezadovoljstvo domaćom stručnom literaturom izrazilo je 65% anketiranih.

Kao zadnja rubrika u anketi ostavljena je mogućnost svakom pojedincu da napiše svoje primjedbe i sugestije u vezi sa trenerskim pozivom.

Na ovo pitanje odgovorilo je svega oko 45% anketiranih. Najčešće primjedbe su bile teško snalaženje u stranoj literaturi, nedostatak domaće literature, nedostatak udžbenika sa područja fizičke kulture (specijalno na nivou za trenere), nerazumijevanje okoline za trenerski poziv, potreba za stručnim časopisima za trenere, preslabe veze stručnjaka u praksi sa naučno-obrazovnim ustanovama, premali broj seminara za stručno usavršavanje i nedostatak sportskih terena i pomoćnih sprava.

(7) Zaključak

Na temelju rezultata mjerenja u svim grupama možemo zaključiti slijedeće:

1. Aritmetičke sredine fizioloških varijabli polaznika tečajeva za trenere nalaze se pomaknute od aritmetičkih sredina populacije koja se ne bavi fizičkom aktivnošću u smjeru prema populaciji aktivnih sportaša u odgovarajućem sportu.

2. Utvrđene su promjene u psihološkim varijablama koje razlikuju polaznike tečajeva za trenere kako od populacije sportaša, tako i od tzv. normalne populacije koja se ne bavi sportskim aktivnostima.

3. Anketnim postupkom su dobiveni neki zanimljivi pokazatelji o tome, iz kojih se redova regrutiraju treneri, koji su motivi za trenerski poziv, te sa kojim se problemima najčešće susreću treneri u praksi.

4. Metodologija primijenjena u ovom ispitivanju je prikladna za ispitivanje stručnih kadrova u fizičkoj kulturi, kako zbog praktičke izvodljivosti, tako i zbog svoje (koliko je to iz ovog malog uzorka bilo moguće zaključiti) relativno dobre diskriminativnosti.

5. S obzirom na premali uzorak u cjelini, a osobito u pojedinim grupacijama kao i zbog nezastupljenosti odgovarajućeg broja specijalnosti, bilo bi korisno ovo ispitivanje nastaviti na reprezentativnim uzorcima za svaku grupaciju stručnjaka u fizičkoj kulturi, te odgovarajućom statističkom obradom dobiti točne pokazatelje i naći normative koje bi pojedinac trebao ispunjavati za vršenje društveno važne i odgovorne funkcije stručnjaka u fizičkoj kulturi.

LITERATURA

- Gabrijević M., Metode za selekciju i orijentaciju kandidata za dječje i omladinske sportske škole, Institut za kineziologiju VŠFK, Zagreb, 1969.

2. Karpman V. L.
PWC₁₇₀ — test za određivanje fizičke radne sposobnosti, Teorija i prakтика fizičkoj kulturi, br. 10, Moskva, 1969.
3. Medved R.
Sportska medicina, Zagreb 1966.
4. Momirović K.
Dijagnostika psihičkih osobina sportaša, »Sportska praksa«, decembar 1962.
5. Momirović K., Klesinger I., Sabioncello N., Viskić N., Horga N., Wolf B.
Struktura i mjerenje patoloških konativnih faktora, Institut za kineziologiju VŠFK, Zagreb 1968.
1. Pediček, F.,
Pogledi na telesno vzgojo, šport in rekreacijo, »Mladinska knjiga«, Ljubljana 1970.
7. Vinogradov i suradnici
Fiziologija mišićne aktivnosti rada i sporta, Akademija nauka SSSR »Nauka«, Lenjingrad 1969.